

УДК 37. 018: 796

**PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE SPECIALISTS OF
PHYSICAL CULTURE FOR COACHING ACTIVITIES
ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО
ТРЕНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Karasievych S. /Карасевич С.А.*Ph.D,as.prof./к.пед.н., доцент,**Uman Pavlo Tychyna State Pedagogical University**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини***Karasievych M. /Карасевич М.П.***teacher, master /викладач**KZ "Uman Humanitarian-Pedagogical College named after Taras Shevchenko"**Heavenly Hundred, 33, 20300**КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж**ім.Т.Г. Шевченка» вул.Небесної сотні, 33, 20300*

Анотація. У статті проаналізовано проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності. Визначено ключові поняття *готовність, професійна готовність, готовність майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності.* Запропоновано сферу прояву готовності майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка, студенти.

Вступ. Для формування гармонійно розвиненої особистості з відмінним здоров'ям, здатної до ефективної професійної діяльності необхідна відповідна професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури.

Основний текст.

Розглянемо, що розуміють науковці під поняттям «підготовка». С. Ожегова, Н. Шведова *підготовка* розглядається як:

- а) навчання;
- б) формування необхідних знань;
- в) запас отриманих знань[1].

Виходячи із сутності цих визначень *підготовка* – це процес навчання, який здійснюється з метою озброєння майбутніх фахівців певними професійними знаннями і вміннями для раціонального застосування їх в тренерській практичній діяльності.

В. Валієва відзначає, що для досягнення мети передбачається формування певної системи знань і особистісних характеристик, а також формування умінь і навичок, які необхідні для здійснення певної професійної діяльності [4].

Професійна підготовка у енциклопедії професійної освіти визначена як сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, які забезпечують можливість успішної праці за обраною професією [5].

Проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців досліджували С. Вишнякова, О. Глузман, Ю. Забіяко, І. Лернер, Т. Осадча, М. Скаткін. Їх дослідження підтверджують, що професійна підготовка майбутніх фахівців забезпечується системою організаційних та педагогічних заходів, які сприяють

формуванню у них спеціальних знань, умінь, навичок, здібностей, компетенцій, професійного досвіду, який сприятиме успішній тренерській діяльності.

Отже, під професійною підготовкою майбутніх фахівців фізичної культури розуміємо інтегративний процес формування психологічної, теоретичної, практичної, методичної та фізичної підготовки.

Професійна підготовка фахівців з фізичної культури завжди була предметом досліджень багатьох науковців (Н. Агаджанян, А. Астахов, М. Башкірова, В. Гайсіна, І. Грінченко, Ю. Коваленко, Н. Мухаметзянова, І. Нікулін, Г. Остапенко, Б. Шиян та ін.).

Аналіз наукової літератури свідчить, що поняття *професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури* визначається як:

- педагогічна система за структурою: стратегічна мета підготовки, модель-еталон компетентного фахівця фізичної культури, технології професійної підготовки, суб'єкти взаємодії (А. Черноштан);
- процес, який відображає науково й методично обґрунтовані заходи закладу вищої освіти, спрямовані на формування протягом періоду навчання рівня професійної компетентності особистості, достатнього для організації фізичного виховання різних верств населення регіону й успішної праці в усіх ланках фізкультурного руху з урахуванням сучасних вимог ринку праці (Л. Сущенко);
- визначальна умова ефективного функціонування системи фізичного виховання (О. Куц);
- науково обґрунтована організаційно-методична система суб'єкт-суб'єктної взаємодії студентів і професорсько-викладацького складу закладу освіти, спрямована на формування протягом терміну навчання рівня професійної компетентності особистості (Г. Арзютов, В. Кукса, О. Куц, Л. Сущенко, Б. Шиян);
- складний багатофакторний процес виконання системи дій, спрямованих на розв'язання навчально-виховних та оздоровчо-профілактичних задач, у тому числі, забезпечення формування у нових поколінь українців імунітету до гіподинамічного способу існування та інших важливих паттернів життєдіяльності на мотиваційні неавторитарній основі (С. Табінська);
- процес становлення особистості, розвитку загальної і професійної педагогічної культури, компетентності, професійних компетенцій, що виступають передумовою ефективною майбутньої професійної діяльності фахівця (І. Грінченко);
- процес формування самостійної, енергійної особистості, здатної до професійного самовдосконалення, що виявляється у самоаналізі та саморозвитку, самоосвіті, здатності до креативного мислення та творчого застосування студентами здобутих знань (І. Шаповалова);
- система організаційних та педагогічних заходів, які забезпечують майбутньому фахівцеві отримання фундаментальних знань у галузі фізичної культури, формування на їх основі відповідних умінь і навичок, необхідних для використання у майбутній професійній діяльності

різноманітних форм занять, засобів та методики викладання фізкультурно-оздоровлювальних програм, спрямованих на досягнення і підтримку фізичного стану (Р.Маслюк).

Аналіз напрацювань з проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури свідчить, що науковці досліджували різні складники цієї підготовки: професійно-педагогічний, спортивний, валеологічний та біологічний.

Ми вважаємо, що підготовка майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності:

- спеціально спрямований процес вибіркового використання засобів фізичної культури і спорту для формування у майбутніх фахівців системи професійних знань;
- оволодіння необхідним комплексом педагогічних умінь, орієнтованих на фізкультурно-спортивну роботу та спрямованих на відновлення психофізіологічної працездатності і розваги вихованців;
- вдосконалення їх особистості в процесі самодіяльних ініціатив.

Підготовка до професійної діяльності розглядається як процес формування готовності до неї, а готовність – як результат цієї підготовки [2].

Отже, підготовка – здатність студента до певної діяльності визначаються поняттям «готовність».

Теорія фізичного виховання оперує широким набором понять і визначень. У межах нашого дослідження використовуються ключові поняття готовність, професійна готовність, готовність майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності.

У довідковій літературі *готовність* визначається, як стан при якому:

- все зроблено, все готово для чогось;
- відбувається актуалізація всіх можливостей особистості;
- успіх досягається набутим досвідом;
- забезпечується позитивне ставлення до тренерської діяльності;
- усвідомлюються мотиви і потреби в тренерській діяльності;
- відбувається інтеграція знань і умінь, необхідних для виконання тренерської діяльності;
- відбувається налаштування на конкретну поведінку для виконання тренерських завдань;
- відбувається установка на активні і доцільні дії;
- характеризується прогностична і виборча активність особистості в процесі її підготовки і включення в тренерську діяльність.

Поняття готовності розглядають на психофізіологічному, особистісному і функціональному педагогічному рівні.

Сфера прояву готовності майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності:

- готовність як комплекс психофізіологічних особливостей особистості;
- готовність як прояв здібностей особистості;
- готовність як динамічний інтегральний імператив особистості;
- готовність, як умова ефективного виконання тренерської діяльності;

- готовність, як чинник професійної зрілості студента, який залежить від зовнішніх і внутрішніх умов.

Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що різні підходи до поняття «готовність» зводяться до її розуміння як найважливішої умови виконання професійної діяльності.

Професійна готовність:

- ✓ закономірний результат спеціальної підготовки, самовизначення, освіти й самоосвіти, виховання й самовиховання;
- ✓ психічний, активно-дієвий стан особистості;
- ✓ система інтегрованих властивостей;
- ✓ регулює діяльність, забезпечує її ефективність.

Професійна готовність до тренерської діяльності являє собою складний синтез тісно взаємозв'язаних компонентів, які характеризують в першу чергу мотиваційно-ціннісний (особистісний) і виконавський (процесуальний) аспекти діяльності [3].

А. Линенко доводить, що готовність майбутніх фахівців до тренерської діяльності, забезпечується освітнім процесом під час якого формуються професійна компетентність, професіоналізм та майстерність.

Готовність до тренерської діяльності включає:

- фахові знання;
- способи діяльності;
- навички;
- вміння;
- компетенції;
- професійно значущі якості майбутнього фахівця;
- педагогічну самосвідомість;
- мотивацію;
- інтерес;
- потребу у тренерській діяльності;
- педагогічні здібності [2].

Науковці розглядають готовність до тренерської діяльності не тільки як психічний стан, а й як стійку характеристику особистості, тривалу і порівняно постійну, що має багатоконпонентну структуру і формується завчасно в результаті впливу складного комплексу умов і чинників. Важливим є те, що більшість авторів розглядають готовність як інтегративне особистісне утворення, що пронизує всі сфери свідомості.

Узагальнюючи вищесказане з проблеми професійної готовності майбутніх фахівців фізичної культури, ми визнали визначення поняття професійна готовність фахівців фізичної культури до тренерської діяльності, як результат спеціальної підготовки, що передбачає сукупність професійних знань, розвиток основних психічних і фізичних функцій, відповідних професійній спрямованості освіти, виховання і самовиховання, професійному самовизначенню, фізичному стану і рівню здоров'я студента. Стрижнем цієї діяльності виступає сформованість позиції студента, його суб'єктивно-позитивне ставлення до фізичної культури, ведення здорового способу життя.

Висновки.

Спираючись на подані точки зору, і з огляду на специфіку підготовки фахівців фізичної культури до тренерської діяльності ми визначаємо готовність майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності як динамічно розвивальну особистісну якість студента, що відображає необхідний рівень знань в галузі тренерської діяльності, достатній рівень сформованості умінь, стійку мотивацію до здійснення тренерської діяльності. З наведеного аналізу літератури випливає, що готовність майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності характеризується ознаками: сутністю, структурою, функціями, рівнями діяльності.

Література:

1. Карасевич С. А. Використання засобів фізкультурно-спортивної діяльності студентів у процесі їх фахової підготовки. *Інноваційні наукові дослідження: теорія, методологія, практика: міжнар. наук.-практ. конф.: матеріали* (Київ, 24–25 лют. 2017 р.). Київ: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2017. С. 10–14.

2. Клопов Р. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту із застосуванням інформаційних технологій: теорія і практика: монографія / за ред. С. О. Сисоєвої. Запоріжжя: Вид-во Запорізького нац. ун-ту, 2010. 386 с.

3. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-XII. Дата оновлення: 01.01.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (дата звернення: 24.08.2017).

4. Сущенко Л. П. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту: дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 2003. 650 с.

5. Философский энциклопедический словарь / редкол.: С. С. Аверинцев и др. 2-е изд. Москва: Советская энциклопедия, 1989. 814 с.

Literature:

1. Karasevich S. A. Using the means of physical culture and sports activities of students in the process of their professional training. *Innovative scientific research: theory, methodology, practice: international science and practice conference: materials* (Kyiv, February 24–25, 2017). Kyiv: NGO "Institute of Innovative Education", 2017. P. 10–14.

2. Klopov R. V. Professional training of future specialists in physical education and sports with the use of information technologies: theory and practice: monograph / edited by S. O. Sysoeva. Zaporizhzhia: Zaporizhzhia National Library. University, 2010. 386 p.

3. On physical culture and sports: Law of Ukraine dated December 24, 1993 No. 3808-XII. Date of update: 01.01.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (access date: 08/24/2017).

4. L. P. Sushchenko. Theoretical and methodological principles of professional training of future specialists in physical education and sports: dissertation. ... Dr. Ped. of science Kyiv, 2003. 650 p.

5. Philosophical encyclopedic dictionary / edited by S. S. Averyntsev et al. 2nd ed. Moscow: Soviet Encyclopedia, 1989. 814 p.

Abstract. *The article analyzes the problems of professional training of future physical culture specialists for coaching activities. The key concepts of readiness, professional readiness, readiness of future physical culture specialists for coaching activities are defined. The field of manifestation of the readiness of future physical culture specialists for coaching activities is proposed.*

Keywords: *professional training, students.*